

Saša Petelinc

Fantastične pripovedi Astrid Lindgren

Pregledni znanstveni članek

UDK: 821.113.6-93-34.09

POVZETEK

Fantastična pripoved je žanr mladinske književnosti, ki so ga ločili od ljudske in umetne pravljice po letu 1930. V članku so zajete raziskave književnih analitikov, kot so Anna Krüger, Lucia Binder, Gote Klingberg in Helmut Müller. Teorija fantastične pripovedi je predstavljena na delih Astrid Lindgren, ki je bila snov prvotnih raziskav o novonastalem žanru. V slovenski jezik prevedene fantastične pripovedi so: Brata Levjesrčna, Bratec in Kljukec s strehe, Pika Nogavička ter Ronja, razbojniška hči. Članek vsebuje analize književnih likov, njihove primerjave in skupne poteze, ki jih lahko zasledimo v vseh mladinskih delih Astrid Lindgren.

Ključne besede: fantastična pripoved, Astrid Lindgren, Brata Levjesrčna, Bratec in Kljukec s strehe, Pika Nogavička, Ronja, razbojniška hči

Astrid Lindgren's fantastic tales

Review of a scientific article

UDK: 821.113.6-93-34.09

ABSTRACT

The fantastic tale is the genre of youth literature that was separated from folk and fairy tales around 1930. Research done on this topic by literary analysts include Anne Krüger, Lucia Binder, Gote Klingberg and Helmut Müller. The theory of the fantastic tale is introduced in the books of Astrid Lindgren, who has been the subject of the first research done on this newly formed genre. The fantastic tales that are translated are: The Brothers Lionheart, Karlsson on the Roof, Pippi Longstocking and Ronja, the Robber's Daughter. The article also contains analyses of literary figures, comparisons and common characteristics that can be traced throughout all of Astrid Lindgren's youth literature.

Key words: fantastic tales, Astrid Lindgren, The Brothers Lionheart, Karlsson on the Roof, Pippi Longstocking, Ronja, the Robber's Daughter

Uvod

Fantastična pripoved je srednje dolgo epsko prozno delo, ki je običajno razdeljeno na krajša poglavja. Temeljna značilnost fantastičnih pripovedi je vdor fantastike v realnost. Vdor je očiten, saj vedno vemo, kdaj se dogajanje odvija na realni in kdaj na fantastični ravni, zato pojmujeemo dogajanje kot dvodimenzionalno. Glavni

literarni liki fantastičnih pripovedi so liki iz resničnega sveta, najpogosteje otroci z natančno izrisanimi značaji. Junaki se vdora fantastičnega sveta v zgodbo dobro zavedajo. Le-ta pri njih izzove začudenje, presenečenje, navdušenje ali strah. Junak ostane kljub vdoru fantastike vedno realen.

Številni slovenski avtorji fantastično pripoved omenjajo, a bistvo literarnoteorične študije o fantastični pripovedi je zbrala, uredila in zapisala Marjana Kobe.¹ V zgodovinskem razvoju fantastične pripovedi omenja nemško raziskovalko Anno Krüger, ki je že leta 1952 opazila razlike med ljudsko pravljico in tako imenovano klasično umetno pravljico na eni strani ter specifično novo naravnostjo sodobne proze za mladino. "Razlike je prvič opredelila v publikaciji *Knjiga – spremljevalka vaših otrok*. Novi žanr je poimenovala "fantastična pustolovska zgodba" /.../, kot temeljno značilnost te nove literarne zvrsti je izluščila dva svetova, v katerih se dogaja zgodba: realni in irealni svet, svet resničnosti in svet fantastike /.../" (Kobe, 1987, str. 110). V *Pogledih na mladinsko književnost* je podrobno predstavljeno tudi razčlenjevanje fantastične pripovedi po motivni plati oziroma po načinu, kako različni pisci uvajajo fantastični svet v realno dogajanje. V tem delu je Kobetova zajela delitve znanih raziskovalcev, kot so Anna Krüger, Lucia Binder, Gote Klingberg in Helmut Müller.² Vsi raziskovalci, ki so delovali na tem področju in jih v svojem delu omenja Kobetova, so se skušali dokopati do izvirov fantastične pripovedi. "Najdlje v preteklost sežeta Anna Krüger in Lucia Binder, ko opozarjata na sorodne prvine v romanu Jonathana Swifta *Guliverjeva potovanja* /.../" (Kobe, 1987, str. 111). Kobetova povzema, da so si raziskovalci enotni, da je prava domovina fantastične pripovedi Anglija.³ Za razširjenost tega žanra na evropski celini je pomemben še odločilnejši vpliv iz nordijskih dežel, predvsem s Švedskega. Pri razvoju fantastične pripovedi ne smemo zanemariti tudi časovnega okvira. Kobetova je prepričana, kot že prvi preučevalci, da je nova literarna zvrst zaživela šele v ugodni klimi novega odnosa do otroka in otroštva in ko je specifičnost otroškega doživljajskega sveta in sveta njihove igre pa tudi specifičnost otrokovega mišljenja postala zanimiva tema za pisatelje mladinske književnosti.

Temelje novega mladinskega žanra je gradila Astrid Lindgren⁴ skupaj s še nekaj avtorji. O njej in njenih delih je izdanih veliko knjig, strokovnih člankov in drugih znanstvenih del. V slovenščini je na voljo več realističnih pripovedi Astrid Lindgren, ki jih je natančno opisala Dragica Haramija (2007). Bralcem pa so na voljo le štiri fantastične pripovedi Astrid Lindgren: *Pika Nogavička* (tri knjige), *Ronja, razbojniška hči*, *Bratec in Kljukec s strehe* (tri knjige) ter *Brata Levjesrčna*.

1 Marjana Kobe je v našem jeziku največ o teoriji in razvoju fantastične pripovedi zbrala v delu *Pogledi na mladinsko književnost* (1987).

2 Delo Marjane Kobe (1987) je služilo kot vzor in vodilo za ugotavljanje prvin in klasifikacijo fantastičnih pripovedi v obravnavanih delih Astrid Lindgren.

3 Kot primere navaja Lewisa Carrola in njegovo delo *Alica v čudežni deželi* (1865), Jamesa M. Barrieta, avtorja *Petra Pana*, Kennetha Grahamea, avtorja dela *Veter v vrbju*, številne pripovedi Hughha Loftinga o Dr. Dolittlu, Alana Alexanderja Milnea, ki je napisal *Medvedka Puja*, in Johna R. R. Tolkiena, avtorja *Hobita*.

4 Podrobnejši življenjepis Astrid Lindgren je objavil Marjan Marinšek v dveh svojih delih (1997, 2007).

Obraznava fantastičnih pripovedi Astrid Lindgren

Brata Levjesrčna

Fantastična pripoved Astrid Lindgren Brata Levjesrčna je bila v slovenski jezik prvič prevedena leta 1976, nato pa je doživela še dva ponatisa. Leta 2008 je pri založbi Mladinska knjiga v zbirki Domače branje Knjiga pod nosom izšel nov prevod, ki se rahlo razlikuje od prvega. Knjigi je dodano didaktično gradivo, ki ga je izdelala Metka Kordigel Aberšek. Namenjeno je mlademu bralcu, saj ga vodi od prvega stika s knjigo skozi vse dogodivščine in ga opozarja na pomembne dele, ki so ključnega pomena za dobro in globlje razumevanje te fantastične pripovedi.

Fantastična pripoved opisuje ljubezen, ki povezuje brata Lev, ki po smrti odideta v Nangijalo, kjer je še vedno čas tabornih ognjev in pravljic. Tam se brata Levjesrčna po smrti srečata in lepo živita, a se tudi zapleteta v boj med dobrim in zlim. Kot pogumna junaka premagata največje zlo v tej deželi. Po končanem boju sta Rogljček⁵ in Jonatan ugledala luč novega sveta v Nangilimiji.

Fantastična pripoved Brata Levjesrčna je razdeljena na šestnajst poglavij, ki niso naslovljena. Prvi dve poglavji sta uvod v fantastično dogajanje. Zgodba se razvija v realnem svetu. Ostalih štirinajst poglavij pa se dogaja v fantastičnem svetu, v katerega vdreta realna lika.

Po Binderjevi to fantastično pripoved uvrščamo v tretji tip fantastične pripovedi, ki se dogaja na realni in irealni ravni, vendar se ti ravni nikoli ne prepletata. Po Krügerjevi jo uvrščamo med fantastične pripovedi s fantastičnimi doživljaji v nekem novem okolju z drugačnimi življenjskimi razmerami. Klingberg bi to fantastično pripoved uvrstil v skupino, v kateri prevladuje motiv boja med Dobrim in Zlim,⁶ sočasno pa bi jo lahko uvrstil še v skupino fantastičnih pripovedi, kjer so osebe iz vsakdanjega sveta predstavljene v magično-mitični svet. Po Müllerjevi delitvi pa sta Brata Levjesrčna predstavnika prvega tipa fantastične pripovedi, kjer realni in fantastični svet obstajata v pripovedi drug ob drugem.

Bratec in Kljukec s strehe

To literarno delo sestavljajo trije deli, ki so bili postopoma prevedeni v slovenski jezik,⁷ pri ponatisu pa so jih združili.⁸

V treh delih fantastičnih pripovedi spoznamo družino Stanonik, ki živi na Starem trgu v Ljubljani. V prvem delu, naslovljenem Bratec in Kljukec s strehe, bralec

5 Skozi literarno delo je Karel odraščal in v odločilnem trenutku se je bil pripravljen žrtvovati za večje dobro. Dogodivščine so izoblikovale sprva strahopetnega dečka v pogumnega fanta, ki je razumel, da mora posameznik včasih žrtvovati sebe in svoje želje za dobrobit socialne večine. Na koncu je z bratom celo skočil v prepad, novemu svetu naproti, saj je želel Jonatanu lepo življenje in ne hiranja v mrtvem telesu.

6 Motiv boja v mitičnem svetu ali z mitičnimi liki, ki nastopajo v vsakdanjem svetu.

7 Prvi prevod: Kljukec s strehe (Obzorja, 1966).

8 Ponatisi, ki združujejo vse tri dele: Bratec in Kljukec s strehe (Mladinska knjiga, 1971, 1978, 2002, 2007; Prešernova družba, 1987).

spozna družino Stanonik in Kljukca, ki je znal leteti. Pogosto je Bratcu kaj ušpičil, a vsega je bil kriv Bratec, saj mu starši niso verjeli, da je za vse to kriv majhen, debel možic, ki lahko leti. Bratčevi starši so prvič videli Kljukca ob koncu prvega dela. Drugi del nosi naslov Kljukec spet leta. Tudi v tej fantastični pripovedi bralec spremlja številne dogodivščine Bratca in Kljukca. Dogajanje pa še bolj zaplete gospodinja Emilija Kozel, ki skrbi za družino. Tretji del, Najboljši Kljukec na svetu, pa opisuje dogodka po tem, ko prebivalci mesta opazijo Kljukca.

Vsa tri dela o Bratcu in Kljukcu s strehe so po zgradbi enaka. Dogajanje se odvija v realnem svetu in v njem nastopajo realne osebe. Poseben je *Ie Kljukec*, ki ima irealno sposobnost letenja. Po Binderjevi bi vsa tri dela uvrstili v prvi tip fantastičnih pripovedi, saj se dogajanje odvija na realni ravni, v kateri nastopi lik z irealnimi lastnostmi. Krügerjeva bi dela uvrstila v skupino fantastičnih pripovedi, ki so zrcalne slike otroškega duševnega življenja. Klingberg pa delo uvršča v fantastično pripoved, ki jo zaznamuje tuj, nenavaden otrok, otrok iz nekega tujega sveta, ki nastopa v vsakdanjem svetu.

Pika Nogavička

Pika Nogavička je najbolj obsežno literarno delo Astrid Lindgren. Prevedli so ga v enainpetdeset jezikov (Marinšek, 1997). Toda pri prevodih so se pojavile težave, saj so v nekaterih deželah Piko "omilili in vzgajili", kar pa je spremenilo sporočilnost izvirnega dela. Pika Nogavička je še vedno tema raziskav. Najpogosteje jo primerjajo s Carrollovo *Alico* v čudežni deželi, kjer je Pika Alicino nasprotje, ki je urejena, olikana in razumna. Paralele so opazne tudi med Piko in likom, ki ga je ustvaril James Barrie. Tako kot Pika tudi Peter Pan ne bo nikoli odrasel. Skupne točke lahko najdemo tudi z delom Alana Alexanderja Milnea *Medvedek Pu*, kjer se bosta Pu in njegov prijatelj Christopher Robin vedno igrala. Delo upravičeno uvrščajo med "knjige stoletja", saj je doživelo veliko prevodov in ogromno ponatisov. "Pokojni Astridin mož Sture Lindgren je rad rekel: "Pika ni knjiga. To je neke vrste patentna iznajdba" (Marinšek, 1997, str. 116).

Tako kot zgodba o Bratcu in Kljukcu s strehe je tudi zgodba o Piki Nogavički razdeljena v tri knjige.⁹ Vsa tri dela so razdeljena na poglavja, ki so zaključene zgodbe. Vsako poglavje ima svoj naslov. Prvo knjigo sestavlja enajst, drugo osem in tretjo dvanajst poglavij. V vseh zgodbah nastopajo Pika Nogavička in njena prijateljica Anica in Tomaž. Pika je zrcalna slika Anice in Tomaža. Oba sta popolna otroka, ki pazita na svoj izgled in dejanja, Pika pa se od njiju in okolice razlikuje po poreklu, izgledu in obnašanju. Pisateljica je v knjigi dodobra razdelala lik majhne nagajivke.¹⁰

9 Delo je bilo večkrat ponatisnjeno kot celota: Pika Nogavička (Mladinska knjiga, 1958, 1961, 1962, 1969, 1971, 1977, 1978, 1979, 1981, 1985, 1988, 1996, 2001, 2005, 2007; Rotis, 1991; Karantanija, 2001). Izšle pa so tudi posamezne Pikine dogodivščine kot samostojna dela.

10 Njeno polno ime je bilo Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička. »Njeni lasje so bili iste barve kot korenček in spleteni v dve trdi kitki, ki sta ji štrleli od glave. Njen nos je bil tak kot čisto majhen krompirček in je bil ves posut s pegami /.../« (Lindgren, 1996, str. 10).

V prvi knjigi, ki ima naslov Pika Nogavička, se je Pika vselila v vilo Čira-Čara in spoznala Anico in Tomaža. S Piko jim ni bilo nikoli dolgčas, saj so otroci dogodivščine doživljali povsod (na vrtu, v cirkusu, v vili Čira-Čara). Drugi del je Pika Nogavička se vkrcava na ladjo, v katerem nastopajo bralcu že znani junaki. Dogodivščine so enako zabavne kot v prvem delu. Na koncu drugega dela je Piko obiskal oče kapitan Nogavička, ki je bil poglavar na otoku Taka-Tuka. Pika se je veselila novega življenja skupaj z očetom, a ni odšla z njim, saj ni želela razžalostiti svojih najboljših prijateljev. Tretja knjiga ima naslov Pika Nogavička v deželi Taka-Tuka. Kljub temu da je Pika na koncu drugega dela zavrnila očeta in raje ostala v vili Čira-Čara z Anico in Tomažem, ga je zelo pogrešala in ravno zato se je odločila, da ga obišče s prijateljskima, ki sta bila dalj časa bolna in sta potrebovala počitek, svež zrak in sonce. Ko pa sta Anica in Tomaž ozdravela, so se odpravili domov, kjer so sklenili, da ne bodo nikoli odrasli.

Vse dogodivščine, ki se odvijajo v zaključenih zgodbah, se dogajajo v realnem svetu. V njej nastopajo realni liki, le Pika ima irealne moči. Po Binderjevi Piko Nogavičko uvrščamo v prvi tip fantastične pripovedi. Upoštevajoč razdelitev Krügerjeve, pa spada Pika Nogavička med fantastične pripovedi kot zrcalne slike otroškega duševnega življenja. Krügerjeva je "govorila o liku Pike Nogavičke kot o psihološko pristni in pretanjeni upodobitvi arhetipa avtentičnega otroka in njegovega doživljajskega sveta" (Kobe, 1987, str. 115). Po Klingbergu je fantastična pripoved, ki jo zaznamuje tuj nenavaden otrok, to je otrok iz nekega tujega sveta, ki nastopa v vsakdanjem svetu. Müller pa Piko Nogavičko uvršča v drugo različico fantastične pripovedi, za katero je značilno, da se v celoti dogaja v realnem svetu.

Ronja, razbojniška hči

Fantastična pripoved o hčeri razbojniškega poglavarja Mattisa je bila v slovenski jezik prvič prevedena leta 1985.¹¹ Ronja je odraščala v kamniti dvorani v dvorcu, oče Mattis pa jo je varoval pred vsemi nevarnostmi, ki prežijo na človeka v temnih gozdovih. Na strehi gradu je prvič spoznala Birka, sina razbojnika Borka, ki je bil očetov največji nasprotnik.¹² Ronja in Birk sta skupaj preživljala prosti čas ter to dolgo in spretno skrivala pred svojima družinama. Ko pa sta za to po naključju izvedela njuna očeta Mattis in Bork, se je Birk izselil iz dvorca in se odločil, da bo živel v gozdu, kmalu pa mu je sledila še Ronja. Zaradi njiju sta se trmasta očeta pobotala in združila moči.

Fantastična pripoved je sestavljena iz osemnajstih poglavij, ki niso naslovljena. Po Binderjevi jo uvrščamo v prvi tip fantastične pripovedi, ki se v celoti dogaja v realnem svetu, v njem pa najdemo irealna bitja, kot so gozdni duhci in spake. Gozdu vladajo irealni liki, kot so gozdnice, sivi škrti, debeloriti palčki, večerni troli

11 Ronja, razbojniška hči (Mladinska knjiga, 1985, 1987, 1999, 2005, 2009).

12 Njuni družini sta si že od nekdaj nasprotovali in tekmovali med seboj. Le otroška preprostost in iskrenost ne pozna razlike med dvema rodovoma. Tako kot Mattis ni upošteval razlik v svojem otroštvu, ko se je na skrivaj igral z Borkom, tudi Ronja ni razumela ovire, ki ji je preprečevala prijateljstvo z Birkom.

in podzemeljci. Po Krügerjevi spada med fantastične pripovedi, ki so zrcalne slike otroškega duševnega življenja. Klingberg tega dela ne uvršča v žanr fantastične pripovedi, saj je od nje sam odcepil še dva žanra, in sicer nadrealno-komično in mitično pripoved, za katero je značilno, da je svet, v katerem se odvija dogajanje, vedno le mitičen, na novo izmišljen, fantastičen. Po Müllerju pa spada v drugi tip fantastične pripovedi, za katerega je značilno, da se v celoti dogaja v realnem svetu.

Sklep

Ob podrobnem branju in analizi literarnih junakov smo zaznali več značajskih potez, ki so skupne različnim junakom Astrid Lindgren. Veliko paralel lahko potegnemo med Piko in Kljukcem – oba sta otroka z nadnaravnimi lastnostmi in nepopustljivo kljubovalna proti avtoriteti odraslih. Obema smisel življenja pomeni igra, pri kateri potrebujeta prijatelje. Podobni so si tudi Anica, Tomaž in Bratec. Vsi trije se počutijo včasih osamljeno in nepotrebno. Življenje pa se jim spremeni ob prihodu otroka, ki ima nadnaravne moči in ne priznava družbenih norm. V igri z njim se sprostijo, čeprav se pogosto zavedajo, da tega, kar počnejo, starši ne bi odobraval. Ob Piki in Kljukcu Anica, Tomaž in Bratec končno zaživijo brezskrbno otroštvo. Ljubezen med očetom in hčerjo je skoraj enako intenzivna pri Piki in kapitanu Nogavički kot pri Ronji in Mattisu. Pika in Ronja se odločita ločiti od družine zaradi prijateljstva in ljubezni. Tako kot Pika je tudi Ronja zelo samostojen in trmoglav otrok. Ronjo pa lahko povežemo tudi z Rogljičkom, ki tudi ljubi živali, predvsem konje, in občuduje naravo. Jonatan je bil pogumen, tako kot Birk. Oba bi za Rogljička in Ronjo žrtvovala življenje, saj sta bila bit njunega obstoja. Oba sta spoštovala naravo in prezirala negativne človeške lastnosti, kot so pohlep, sovražstvo, ljubosumje in preračunljivost.

Vsi literarni liki v fantastičnih pripovedih Astrid Lindgren se zavzemajo za pravice otrok, živali in socialno ogroženih ljudi. Pika za reševanje otrok iz nevarnih situacij uporabi svojo nadnaravno moč. Bratec stoično prevzame vsako kazen, ki bi jo moral prejeti Kjukec za svoje norčije. Da mu večino svojih igrač in težko privarčevani denar. Jonatan žrtvuje svoje življenje za brata in za mir v Dolini šipka. Rogljiček skoči v prepad, da lahko njegov brat zopet polno zaživi v novem svetu in ne nazadnje Mattis in Bork zakopljeta bojno sekuro, ki je njuna rodova ločevala, odkar sta pomnila. Ronja se je borila za gozd in svobodo živali, ki so živele v njem. Svojega divjega konja ni odpeljala v grad, saj je bil gozd njegov dom. Ravno tako je Pika kaznovala nasilnega kmeta, ki je pretepal svojega konja. Pika je skrbela tudi za tiste, ki niso imeli toliko kot ona. Otrokom je kupovala igrače in sladkarije, vozovnice za vrtljak ter celo roparjema je dala nekaj denarja, saj je vedela, da ga potrebujeta. Literarni junaki v fantastičnih pripovedih so razdeljeni na dva pola. Otroci so dobri, prijazni, častni in poštene. Odrasli pa imajo običajno najslabše lastnosti.

Po Krügerjevi lahko med fantastične pripovedi kot zrcalne slike otroškega duševnega življenja uvrstimo Piko Nogavičko, Bratca in Kljukca s strehe ter Ronjo, razbojniško hči, med fantastične pripovedi s fantastičnimi doživljaji v nekem novem

okolju z drugačnimi življenjskimi razmerami pa Brata Levjesrčna. Po Binderjevi jih razvrstimo v štiri tipe: Pika Nogavička je tip fantastične pripovedi, pri kateri v realnih okoliščinah nastopajo irealne osebe. Ronja, razbojniška hči je tip fantastične pripovedi, ki se v celoti dogaja v irealnem svetu in ima lastne zakonitosti in svoje fantazijske poteze. Bratec in Kljukec s strehe je tip fantastične pripovedi, pri kateri v realnih okoliščinah nastopajo irealne osebe. Brata Levjesrčna pa je tip fantastične pripovedi, ki se dogaja na realni in irealni ravni, vendar se ti ravni nikoli ne prepletata. Po Klingbergu sta Pika Nogavička ter Bratec in Kljukec s strehe fantastični povedi, ki ju zaznamujeta tuja nenavadna otroka, otroka iz nekega tujega sveta, ki nastopata v vsakdanjem svetu. V fantastični pripovedi Brata Levjesrčna prevladuje motiv boja med Dobrim in Zlim (v mitičnem svetu ali z mitičnimi liki, ki nastopajo v vsakdanjem svetu). Sočasno bi jo lahko uvrstili še v eno kategorijo. V delu Brata Levjesrčna sta osebi iz vsakdanjega sveta prestavljeni v magično-mitični svet. Ronjo, razbojniško hči pa po Klingbergu uvrščamo v žanr mitične pripovedi, za katero je značilno, da je svet, v katerem se odvija dogajanje, vedno le mitičen, na novo izmišljen, fantastičen. "Toda čeprav je fantastičen, mitičen, je ta svet natančno opisan; fantastični liki, ki v njem nastopajo, imajo psihološko pretanjeno orisane značaje, vse dogajanje pa se odvija po zakonih logike iz realnega sveta" (Kobe, 1987, str. 124). Müller priznava tri različice fantastičnih pripovedi. Pika Nogavička, Ronja, razbojniška hči ter Bratec in Kljukec s strehe spadajo v drugo različico, za katero je značilno, da se vse dogaja v realnem svetu. Brata Levjesrčna pa sta predstavnika prvega tipa fantastične pripovedi, kjer realni in fantastični svet obstajata v pripovedi drug ob drugem.

Ob pregledovanju sekundarnih virov posameznik šele lahko dojame, kako je Astrid Lindgren zaznamovala mladinsko književnost. Skupaj s še nekaj avtorji je gradila temelje novega mladinskega književnega žanra, ki je že nekaj časa zelo priljubljen med otroki. O njej in njenih delih je izdanih veliko knjig, strokovnih člankov in drugih znanstvenih del. Dela Astrid Lindgren so še vedno polje, na katerem se lomijo mnjenja različnih analitikov, ker jih obravnavajo z vidika odraslega bralca. Nekateri so njenim delom pripisali že komunistično, versko in celo anarhistično sporočilo. Vsi ti pa pozabljajo, komu je Astrid Lindgren namenila svoja dela in zakaj je to storila.

"Knjige potrebujejo domišljijo otrok, to je res. A še bolj res je, da potrebuje otroška domišljija knjige, da živi in raste" (Astrid Lindgren, govor ob sprejemu medalje Hansa Christiana Andersena, 1958).

Viri

- Lindgren, A. (1976). *Brata Levjesrčna*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Lindgren, A. (2007). *Bratec in Kljukec s strehe*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Lindgren, A. (1996). *Pika Nogavička*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Lindgren, A. (2005). *Ronja, razbojniška hči*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Literatura

- Haramija, D. (2007). Realistični prozni vzorci v delih Astrid Lindgren. *Otrok in knjiga*, 34 (69), 30–40.
- Kobe, M. (1987). *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marinšek, M. (1997). *Astrid Lindgren*. Ljubljana: Karantanija.
- Marinšek, M. (2007). *Zvezda Astrid*. Celje: Društvo Mohorjeva družba.
- <http://cobiss1.izum.si/scripts/cobiss?id=1015406336510611>. Pridobljeno 5. 4. 2008.

Elektronski naslov: spetelinc@gmail.com

Založniški odbor je prispevek prejel 7. 9. 2009.

Recenzentski postopek je bil zaključen 11. 10. 2009.
